

Sygn. akt V CSK 461/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa H. R.

przeciwko U. S.A. w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił powództwo H. R. o zasądzenie od pozwanego U. S.A. z siedzibą w Ł. kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 26.383,99 zł tytułem odszkodowania w związku ze śmiercią syna powoda A. R. w wypadku komunikacyjnym. Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda.

W związku ze skargą kasacyjną powoda od tego wyroku należy przypomnieć, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu

publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Powód oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynach objętych art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji została wywołana, w jego ocenie, pozbawieniem powoda możliwości obrony przysługujących mu praw przez nierozpoznanie istoty sprawy oraz przeprowadzenie przez Sąd Apelacyjny wyłącznie pozornej kontroli apelacyjnej (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W odniesieniu do tej przyczyny kasacyjnej należy podnieść, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw występuje wtedy, gdy strona postępowania wbrew swej woli zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw. Tylko przy kumulatywnym spełnieniu tych wszystkich przesłanek można mówić o skutkującym nieważnością postępowania pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09, z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 339/07 – nie publ.). Skarżący nie wykazał przytoczonych okoliczności. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przytoczył

przepisów postępowania, których naruszenie miało prowadzić do nieważności postępowania. Tylko odwołanie do podstaw skargi pozwala ustalić, że chodzi o naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. W tym kontekście jednak podkreślić należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, nie każde naruszenie przepisów postępowania, nawet jeśli miało ono wpływ na wynik rozstrzygnięcia, może być uznane za podstawę nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., jako pozbawienie możliwości obrony strony. Chodzi bowiem tylko o takie uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie podjęcie obrony przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 września 2016 r., V CZ 56/16, nie publ.; z dnia 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12, nie publ.; z dnia 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; nie publ.; z dnia 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; nie publ.; z dnia 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14, nie publ.). Z przywołanych przez skarżącego okoliczności nie wynika zaś niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części w powyższym rozumieniu.

Powód oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania także na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Podniósł, że w przedmiotowej sprawie doszło do pominięcia kluczowego przepisu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (art. 21 ust. 1 pkt 3) oraz innych przepisów tej ustawy wskazywanych w apelacji, które to przepisy stanowią o winie ubezpieczonej. Według skarżącego, powołany przepis jednoznacznie zakazuje wyprzedzania pojazdu sygnalizującego zmianę kierunku jazdy (bez względu na to, czy w lewo czy w prawo).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na tej przyczynie kasacyjnej nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub

procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy powoda o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Wbrew twierdzeniom skarżącego, przywołany przepis ustawy prawo o ruchu drogowym nie zawiera zakazu skierowanego do kierującego pojazdem, a wymienia obowiązki kierującego pojazdem przed podjęciem manewru wyprzedzania, w tym obowiązek upewnienia się, czy kierujący, jadący przed nim na tym samym pasie ruchu, nie zasygnalizował zamiaru wyprzedzania innego pojazdu, zmiany kierunku jazdy lub zmiany pasa ruchu. Z treści uzasadnienia zarówno zaskarżonego wyroku, jak i uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, którego ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sąd Apelacyjny przyjął za własne, wynika, że Sądy orzekające dokonały szczegółowej analizy zachowań uczestników wypadku komunikacyjnego poprzedzających podjęcie przez kierującą pojazdem manewru wyprzedzania motoroweru oraz podejmowanych przez nich w jego trakcie. Przyjęcie przesłanki egzoneracyjnej w postaci wyłącznej winy poszkodowanego (art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c.) powiązały zaś w szczególności z poszerzeniem przez niego osi skrętu w prawo poprzez zjechanie w lewo, na lewy pas drogi, w chwili wyprzedzania go przez samochód. Mając na uwadze powyższe, brak podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona z powodów wskazanych przez skarżącego.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. Wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów nie mógł zostać uwzględniony jako spóźniony. Pismo określone przez pozwanego jako „odpowiedź na skargę kasacyjną” zostało bowiem złożone po upływie terminu wskazanego w art. 398⁷ § 1 k.p.c. i nie wywołuje skutków odpowiedzi na skargę kasacyjną w zakresie kosztów postępowania kasacyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r.,

IV CKN 1071/00, OSNC 2003, Nr 9, poz. 120, oraz z dnia 4 września 2002 r.,
I CKN 926/00, "Izba Cywilna" 2003, nr 10, s. 48).

jw